

Dr. Kovács Arthur ügyvéd

Iroda címe: 6724 Szeged, Csongrádi sgt. 106.

Telefon: (62) 899-396, Mobil: (30) 239-4383, Fax: (62) 998-497

E-mail: iroda@kovacs-ugyved.hu

Alkotmánybíróság

1015 Budapest
Donáti utca 35 – 45.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <u>IV/1295-2/2019</u>	
Érkezett: <u>2019 SZEPT 18.</u>	
Példány: <u>1</u>	Küldőiroda: <u>du</u>
Melléklet: <u>8 db</u>	

Hivatkozási szám: IV/1295-1/2019.

■■■■■■■■■■■■■■■■■■■■ indítványozó megbízásából alkotmányjogi panaszt terjesztettem elő a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja által hozott 12.Bv.1284/2017/16. számú elsőfokú és a Szegedi Törvényszék, mint másodfokú bíróság által hozott 2.Bpkf.705/2019/2. számú végzése ellen, kérve a bíróság végzéseinek megsemmisítését.

Az Alkotmánybíróság IV/1295-1/2019. számon felhívott, hogy pótoljam az alkotmányjogi panasz hiányait, nevezetesen alkotmányjogi érvekkel alátámasztva adjak további indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel.

Jelen beadványomban, az alábbiak szerint teszek eleget a hiánypótlási felhívásnak.

- 1.) Indítványozó a jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés büntetését 2005. október 21. napja óta. Őt hosszú időn keresztül olyan zárkákban tartották fogva, amely zárkákban hatalmas volt a zsúfoltság, a szellőzés nem volt megoldott, rovarok éltek a zárkákban, valamint a mellékhelyiség sem volt megfelelően elválasztva a zárka lakórészétől.
- 2.) Mivel 2017. január 01. napját megelőzően nem létezett hatékony hazai jogorvoslati lehetőség a problémára, indítványozó 2015. október 12. napján kérelmet nyújtott be az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bíróságához, (a továbbiakban: EJEB) ahol kérelmét 52400/15. számon nyilvántartásba is vették.
- 3.) Az EJEB-nek kialakult gyakorlata volt már a hasonló ügyekre. (Lásd: 14097/12. Varga v. Magyarország ügy)
- 4.) Mivel az EJEB előtt számos hasonló ügy volt folyamatban, 2016-ban a magyar igazságügyi miniszter tárgyalta az Európa Tanács illetékesével és ígéretet tett arra, hogy a probléma kezelésére alkalmas hatékony hazai jogorvoslati lehetőséget fognak teremteni Magyarországon, ezért az EJEB előtt fekvő hasonló ügyekben az eljárást felfüggesztették.
- 5.) 2017. január 01. napjától a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény módosításával Magyarország valóban bevezette a kártalanítási eljárást, mint a büntetés-végrehajtási bíró hatáskörébe tartozó új ügytípust.
- 6.) A Bv. tv. érintett rendelkezései az alábbiak:

10/A. § (1) Kártalanítás jár az elítéltnak vagy az egyéb jogcímen fogvatartottnak a fogvatartása során a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiánya és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény, különösen az illemhely elkülönítésének a hiánya, a nem megfelelő szellőztetés, világítás, fűtés vagy rovarirtás (a továbbiakban együtt: alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények) által előidézett sérelem miatt. A kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás megfizetésére az állam köteles.

...

(3) A kártalanítás egy napra eső összege legalább ezerkettőszáz forint, de legfeljebb ezerhatszáz forint.

(4) A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. E határidő elmulasztása jogvesztő. E bekezdés alkalmazásában nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt.

(5) A kártalanítás iránti igény benyújtására az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott és védője, illetve ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott szabadult, jogi képviselője is jogosult. A kártalanítás iránti igényt írásban, a külön jogszabályban a kérelem benyújtására rendszeresített nyomtatványon, a fogvatartás helye szerinti bv. intézetnél, ha pedig az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott már szabadult, annál a bv. intézetnél kell benyújtani, ahonnan a szabadítás történt. A kérelemben nyilatkozni kell arról, hogy az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott javára az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) kártérítésre kötelezte-e az államot, illetve a polgári bíróság ítélte-e meg kártérítést vagy sérelemdíjat, és ha igen, melyik bíróság, milyen ügyszámon.

(6) A kártalanítás iránti igény benyújtásának feltétele az is, hogy az elítélt vagy - a kényszergyógykezelt, illetve az előzetes kényszergyógykezelt kivételével - az egyéb jogcímen fogvatartott az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a 144/B. §-ban meghatározott panaszt előterjessze a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. Ez a feltétel akkor alkalmazandó, ha az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között töltött napok száma a harmincat meghaladja. Ha az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény hosszabb időn át fennáll, három hónapon belül újabb panaszt előterjeszteni nem kell. Nem róható az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott terhére, ha rajta kívül álló okból nem tudta a panaszjogát érvényesíteni.

70/A. § (1) A büntetés-végrehajtási bíró az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelmek miatt az elítélt kártalanításáról az elítélt vagy a védő kérelmére dönt. A büntetés-végrehajtási bíró iratok alapján is meghozhatja a döntést, továbbá az ügyészség véleményének beszerzését mellőzheti.

(2) A kérelmet a bv. intézet a véleményével tizenöt, ha a kérelem több bv. intézetet érint, harminc napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bírónak, azzal, hogy ha az elítélt az alapvető jogot sértő elhelyezési körülmény miatt panaszt nyújtott be, a vélemény felterjesztésére csak a panasz elbírálását követően - ideértve az átszállításról szóló határozattal szembeni bírósági felülvizsgálati kérelmet is - kerülhet sor. A véleményhez csatolni kell a fogvatartotti nyilvántartásnak az elítélt által kifogásolt időszak elhelyezési körülményeire vonatkozó adatait tartalmazó kivonatát.

(3) A büntetés-végrehajtási bíró hivatalból vizsgálja, hogy az elítélt javára az alapvető jogot sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB az államot kártérítésre kötelezte-e, illetve a polgári bíróság ítélte-e meg kártérítést vagy sérelemdíjat, és ha igen, a büntetés-végrehajtási bíró a döntés előtt beszerzi az vonatkozó határozatokat.

(4) A büntetés-végrehajtási bíró az elhelyezési körülményeket összességükben értékeli, és az okozott sérelem mértékének megfelelően határozza meg a kártalanítás napi tételének az összegét, majd ezt követően állapítja meg a kártalanítás összegét a kártalanítás napi tételének és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között fogvatartásban töltött időnek a szorzataként.

(5) A büntetés-végrehajtási bíró a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján elutasítja, ha

a) a kérelem elkésett,

b) a kérelem nem az arra jogosulttól származik,

c) az elítélt a 144/B. §-ban meghatározott panaszt nem terjesztette elő vagy

d) a kérelemben megjelölt időszakra vonatkozóan az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB az államot kártérítésre kötelezte, vagy a polgári bíróság kártérítést vagy sérelemdíjat ítélt meg.

(6) Ha az elítélt szabadult, az eljárást a szabadítást végző bv. intézet székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró folytatja le, de az elítélt vagy a védő ilyen irányú külön kérelmére az elítélt lakcíme vagy tényleges tartózkodási helye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró jár el.

(7) A bűnügyi költséget az állam viseli.

(8) Az (1)-(7) bekezdést értelemszerűen alkalmazni kell az egyéb jogcímen fogvatartott kártalanítás iránti igényének elbírálására.

144/B. § (1) Az elítélt és a védője az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt - írásban - közvetlenül panasszal élhet a bv. intézet parancsnokához.

(2) A panaszt a benyújtástól számított tizenöt napon belül kell elbírálni. A bv. intézet parancsnoka a panasz alapján, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetén, e körülmények javítása vagy a sérelem ellensúlyozása érdekében megteszi a szükséges intézkedéseket. A bv. intézet parancsnoka - a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel - az intézkedésről határozattal dönt.

(3) Ha a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiányából eredő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszüntetése az adott bv. intézeten belül nem oldható meg, a bv. intézet parancsnoka soron kívül megkeresi a BVOP elhelyezésért felelős szakterületét és kezdeményezi az elítéltnak a jogszabályban előírt élettér biztosítására alkalmas más bv. intézetbe való átszállítását.

(4) A BVOP elhelyezésért felelős szakterületének vezetője a megkeresésről nyolc napon belül, indokolt határozattal dönt. Ha a jogszabályban előírt élettér más bv. intézetben biztosítható, a BVOP elhelyezésért felelős szakterületének vezetője határozatában a szabadságvesztés végrehajtására más bv. intézetet jelöl ki, ellenkező esetben a határozathozatalt mellőzi és erről értesíti a bv. intézet parancsnokát. Az átszállításáról való döntés során figyelemmel kell lenni az elítélt kapcsolattartási jogára.

(5) Ha a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiányából eredő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszüntetése sem az adott bv. intézeten belül, sem más bv. intézetbe való átszállítással nem oldható meg, a bv. intézet parancsnoka a sérelem ellensúlyozása érdekében, ha azt még nem tette meg, - és ha az a feladatellátást nem akadályozza, valamint annak feltételei egyébként biztosítottak -, intézkedik.

(6) A (2) és az (5) bekezdés alapján megtett intézkedés vagy annak elmulasztása miatt, továbbá ha az átszállítás az elítélt kapcsolattartási jogát sérti, az elítélt és a védője a határozattal szemben a büntetés-végrehajtási bíróhoz felülvizsgálati kérelmet nyújthat be. A felülvizsgálati kérelemnek az átszállításra halasztó hatálya van.

436. § (10) E törvénynek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított 10/A. § szerinti kártalanítási igény benyújtására az az elítélt és egyéb jogcímen fogvatartott is jogosult,

a) akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg,

b) aki az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el.

(11) A (10) bekezdés esetén a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő e rendelkezés hatálybalépésének napjával kezdődik. A (10) bekezdés alapján benyújtott kérelmek elbírálása során a 10/A. § (6) bekezdése nem alkalmazható, továbbá a büntetés-végrehajtási bíró eljárására az 50. § (1) bekezdés d) pontjában megállapított határidő harminc nappal meghosszabbodik.

7.) Kiemelendő, hogy a Bv. tv. -ben a kártalanítási eljárás olyan szabályozással lett bevezetve, hogy létezik egy **un. általános szabályozás**, amely egy két lépcsős eljárást határoz meg. Az első lépcsőben a nem megfelelő körülmények között fogvatartott elítéltnak panaszt kell tennie a fogvatartásáért felelős szerv vezetőjénél, majd a második lépcsőben van lehetőség a kártalanítási igény előterjesztésére a bv. intézet útján az illetékes törvényszék bv. bírójához.

8.) Ezen általános szabályhoz képest Bv. tv. a 436. § (10) és (11) bekezdése átmeneti szabályokat is tartalmaz. **Utóbbi szabályok lényege, hogy – az általános szabályokhoz képest – két érintetti csoport tekintetében kedvezményes benyújtási lehetőséget állít meg a törvény, és rögzíti az ehhez kapcsolódó (az általánostól eltérő) szabályokat is.**

9.) A törvény vitán felül és teljesen egyértelműen azt rendeli a 436. § (10) bekezdésében, hogy kedvezményes elbírálásban részesül az általános szabályokhoz képest azon elítéltek csoportja, akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg, illetve az elítéltek azon csoportja is, akiknek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el.

10.) A 436. § (11) pontja tételesen kimondja, hogy a (10) bekezdés alapján benyújtott kérelmek elbírálása során a 10/A. § (6) bekezdése **nem alkalmazható, tehát esetükben nem elvárás, hogy panaszt terjesszenek elő a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez.**

11.) Indítványozó Magyarországon előterjesztette a kártalanítás iránti kérelmét.

12.) Indítványozó kártalanítás iránti kérelme – annak előterjesztésekor – megfelelt az irányadó jogszabályoknak, illetve a hazai bíróságok gyakorlatának is, amely szerint abban az esetben, ha kérelmező korábban az EJEB-hez fordult és ott kérelmét még 2017. január 01. napja előtt nyilvántartásba vették, akkor a hazai kártalanítás iránti kérelmét 2016. december 31. napjáig érdemben vizsgálták akkor is, ha a kérelmező fogvatartása folyamatos volt 2017. január 01. napja után is, illetve a kérelmező nem tett panaszt az őt fogvatartó intézet parancsnokánál. A bíróságok ezirányú általános gyakorlatát kérelmező az alkotmányjogi panaszához mellékelt határozatokkal bizonyította. Minderre tekintettel kérelmező alappal számíthatott arra, hogy kártalanítás iránti kérelmét a hazai bíróság érdemben vizsgálni fogja.

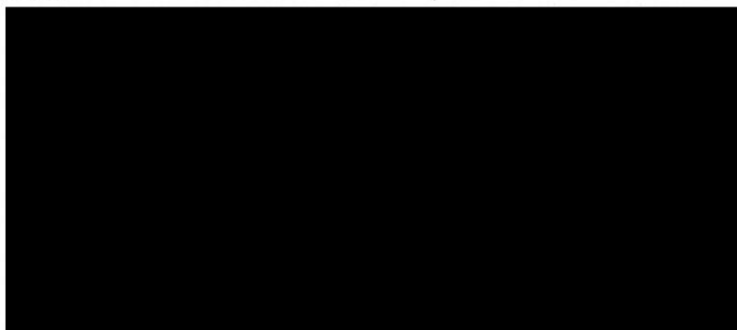
- 13.) A 12.) pontban körülírt bírósági gyakorlat megfelelt a Bv. tv. okszerű értelmezésének.
- 14.) Indítványozó kártalanítás iránti kérelmét az elsőfokú bíróság érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- 15.) A fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- 16.) Indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok határozatai okszerűtlen és önkényes jogértelmezésen alapszanak. Sem nyelvtani, sem logikai értelmezés mentén nem következik a jogszabály szövegéből, hogy indítványozó kártalanítási igénye vonatkozásában a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pontja és a (11) bekezdés rendelkezést ne lehetne alkalmazni, különös tekintettel a bíróságok következetes gyakorlatára is.
- 17.) Kiemelendő, hogy a kérelem benyújtásakor és annak elbírálásakor hatályban lévő jogszabály szövege lényegében azonos, tehát nem jogszabályi változás idézte elő a bíróság gyakorlatának a megváltozását.
- 18.) Indítványozó álláspontja szerint a megsemmisíteni kért bírói döntések sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében biztosított törvény előtti egyenlőséghez való alapjogát. Ebben a körben előadom, hogy a törvény előtti egyenlőség akként is értelmezhető, hogy ha lényegét tekintve azonos tényállás mellett a bíróságok azonos jogszabályokat alkalmaznak, akkor a döntés sem lehet a korábbi döntésekhez képest gyökeresen eltérő. Ebben a körben nem elfogadható, hogy az egyik ügyben helyt adnak a kérelemnek és kártalanítást rendelnek az ügyfélnek, míg a másik ügyfél esetében a kérelmet még csak nem is vizsgálják érdemben. A két ügyfél nem lesz a törvény előtt egyenlő, hiszen az egyiket előnyösen, a másikat hátrányosan érinti a bíróság döntése. Jelen ügyben indítványozót a bíróságok végzései hátrányos helyzetbe hozták. Kiemelendő, hogy a Szegedi Törvényszék gyakorlatában – a kártalanítási eljárás, mint eljárási forma bevezetése óta eltelt – 27 hónapig nem volt példa a jelen ügghöz jogi megítélésében hasonló elutasításra. Kérelmező 2017-ben saját jogértelmezésének, valamint a Szegedi Törvényszék kialakult és irányadó gyakorlatának megfelelően terjesztette elő a kártalanítás iránti kérelmét. 27 hónap után indítványozó nincs abban a helyzetben, hogy utólag olyan lépéseket tegyen, amelyekkel kérelme utólag a bíróság megváltozott jogértelmezésének megfeleltethető lenne, így teljesen indokolatlanul hátrányt szenved más kérelmezőkkel szemben. Figyelmet érdemlő tény az is, hogy a kérelmezőtől teljesen független körülményektől függött az érdemi döntés lényege. Itt hivatkozom arra, hogy a Szegedi Törvényszéknek a hozzá beérkezett ügyben 45 napon belül döntést kellett volna hoznia, (lásd: Bv. tv. 50. § (1) bekezdés d) pont és 436. § (11) bekezdés összevetésével) ugyanakkor az elsőfokú döntés csak 2019. január 22-én született meg. Ennek a körülménynek annyiban van jelentősége, hogy ha a jogerős határozat hamarabb megszületett volna, akkor még a Szegedi Törvényszék saját korábbi gyakorlata alapján lett volna az ügy elbírálva másodfokon és kérelmező számára a kártalanítás időközben kifizetésre is került volna. Mindezek alapján indítványozó álláspontja szerint sérül a törvény előtti egyenlőséghez való alapjoga.
- 19.) Indítványozó álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjoga is. Ebben a körben előadom, hogy arra természetesen van lehetősége a bíróságoknak, hogy saját ítélkezési gyakorlatukat kialakítsák, illetve a korábbi gyakorlatot megváltoztassák, azonban arra nincs lehetőségük, hogy ezt az irányadó jogszabály okszerűtlen és önkényes értelmezésével tegyék. Teljesen nyilvánvaló, hogy jelen ügyben nem arról van szó, hogy az ügyben eljáró bíróságok egyedi ügyben tévedtek, vagy hibásan alkalmazták a jogszabályt, hiszen ez a döntés csak egyik előhírnöke volt a bíróság megváltozó gyakorlatának. Az egyedi ügyben történő akár

jogi, akár ténybeli tévedés a bíróság „joga” hiszen az a hazai jogrendszerbe kódolva van. Jelen ügyben ugyanakkor nem erről van szó. A Szegedi Törvényszék a hasonló ügyekben első és másodfokon is alkalmazni kezdte a jelen ügyben kifejtett – okszerűtlen és önkényes jogértelmezésen alapuló – jogi álláspontot, amit a közreműködésemmel előterjesztett több alkotmányjogi panasz is bizonyítja. Úgy vélem, hogy a bírósági eljárást önmagában is tisztességtelenné teszi az, ha a bíróság olyan okszerűtlen és önkényes értelmezését teszi határozata alapjául, ami a jogszabály valós értelmének, illetve szellemének sem felel meg. A bíróságok akkor követtek el jogértelmezési hibát, amikor úgy értelmezték a Bv. tv. 436. § (10) és (11) bekezdését, hogy az azokban foglalt átmeneti rendelkezések csak akkor alkalmazhatók, ha a (10) bekezdés a) és b) pontja egyidejűleg fennáll, tehát a fogvatartott 2016. december 31. napjáig szabadult volna, avagy az alapjogokat sértő elhelyezési körülmények más módon megszűntek volna ÉS az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el. Ez az értelmezés sem nyelvtanilag, sem logikailag nem állja meg a helyét. Ilyen értelmezés mellett büntetőügyekben a Btk. szabályai is alkalmazhatatlanok lennének, mint arra már utaltam eredeti beadványomban is. A tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog sérelme tekintetében visszautalok a 17. pontnál kifejtettekre is azzal, hogy az ott írt indokolás értelemszerűen nem csupán a törvény előtti egyenlőség sérelme, hanem a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog sérelme körében is értelmezhető. **Határozott álláspontom, hogy a következetes és hosszú időn keresztül követett bírósági gyakorlatnak az ügyfél terhére történő megváltoztatása azért teszi tisztességtelenné a bírósági eljárást, mert utólag támaszt olyan követelményt a kártalanítási igény érdemi vizsgálatához, amelyre a kérelmező kérelme benyújtásakor nem számíthatott**, (tekintve, hogy 27 hónapon keresztül a bíróság következetes gyakorlata szerint nem követelte meg az intézet parancsnoka felé panasz megtételét a kártalanítási igény érdemi vizsgálata előfeltételeként a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b/ pontjának alkalmazásával) **ugyanakkor azt utólag pótolni már nem tudja. Ezen utólagos követelmény támasztása a bíróság részéről kiszámíthatatlanná, ezáltal tisztességtelenné teszi a bírósági jogalkalmazást.**

Fenti kiegészítésekkel kérem indítványozó alkotmányjogi panaszának érdemi elbírálását.

Szeged, 2019. szeptember 14.

Tisztelettel:

Dr. Kovács Arthur
 Ügyvéd
 Iroda: 6724 Szeged,
 Csongrádi sgt. 106.
 Mobil: 30/239-4383
 Adószám: 50089215-1-26